

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Кафедра міжнародного приватного права
та порівняльного правознавства

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДІСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»**

для студентів заочної форми навчання

освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»

галузь знань 08 «Право»

спеціальність 081 «Право» спеціальність 293 «Міжнародне право»

Харків
2023

Методичні матеріали для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» для студентів заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузь знань 08 «Право» спеціальність 081 «Право» спеціальність 293 «Міжнародне право») / Уклад.: Корнєва П.М., Косінова Д.С., Матвєєва А.В., Панченко В.В., Чевичалова Ж.В., Шуміло І.А. – Х.: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого», 2023. – 43 с.

Укладачі: Корнєва П.М., Косінова Д.С., Матвєєва А.В., Панченко В.В., Чевичалова Ж.В., Шуміло І.А.

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного приватного права та порівняльного правознавства Протоколом № 6 від 18 січня 2023 року

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою університету
(протокол № _____ від _____ 2023 р.)*

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	5
3. ЗАВДАННЯ для РОБОТИ на ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ.....	8
4. КОНТРОЛЬНА РОБОТА.....	12
5. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ КЕЙС.....	14
6. КУРСОВА РОБОТА.....	21
7. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ і ТЕРМІНИ.....	22
8. СПИСОК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ та ЛІТЕРАТУРИ.....	28
9. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ.....	38
10. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ.....	39

1. Загальні положення

Мета викладання навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» є формування системи фахових знань у сфері правового регулювання приватноправових відносин з іноземним елементом в умовах глобалізації, та практичних навичок їх застосування у нормотворчій, правозастосовній, правоохоронній, експертно-консультаційній та педагогічній діяльності, розвиток аналітичного та критичного мислення здобувачів вищої освіти.

Завданнями є надання системи теоретичних знань щодо сучасних концепцій міжнародного приватного права, його місця та ролі в правовій системі та розуміння перспектив розвитку міжнародного приватного права в умовах інформаційного суспільства та глобалізації економіки; засвоєння основних підходів і засобів визначення належного до застосування права у приватних відносинах з іноземним елементом; розуміння умов застосування іноземного права в Україні та підстав для відмови у його застосуванні; оволодіння навичками правової кваліфікації ситуацій у справах з іноземним елементом та вмінням складати правові висновки, заяви, позови, та відзиви на позови, скарги, звернення, договори та інші правореалізаційні акти відповідно до правил юридичної техніки, із застосуванням інноваційних технологій та стандартів інформаційної безпеки.

У курсі з навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» розглядаються обов'язкові для даної дисципліни інститути: поняття та джерела міжнародного приватного права, загальні засади правозастосування у цій галузі, правовий статус суб'єктів, розкриваються теми майнових, зобов'язальних, трудових, сімейних, спадкових та інших відносин з іноземним елементом, остання тема присвячена питанням колізій юрисдикцій.

Зважаючи на невеликий обсяг практичних занять з міжнародного приватного права на заочному факультеті, доцільно буде кожне з запланованих двох занять присвятити розгляду найбільш складних та специфічних питань притаманних загальній та особливій частині міжнародного приватного права.

Після прослуховування установчих лекцій, самостійного опрацювання тем та питань, які виносяться на екзамен, студенти повинні оволодіти основними поняттями міжнародного приватного права та розуміти специфіку цієї галузі.

На першому практичному занятті, яке буде присвячено загальній частині міжнародного приватного права, першим питанням потрібно розглянути поняття, предмет, метод, джерела МІДІ, тим самим даючи студентам змогу повторити ці ключові питання та переконатись в тому, що вони правильно розуміють ці специфічні та несхожі з іншими галузями права категорії.

Основну частину першого заняття слід приділити загальним засадам правозастосування в міжнародному приватному праві, як можна детальніше розглянувши поняття та структуру колізійних норм, загальну класифікацію колізійних норм, основні формули прикріплення, проблеми кваліфікації колізійної норми, застосування колізійних норм, поняття зворотнього відсилання та відсилання до права третьої країни. Слід також зупинитись на специфічних інститутах міжнародного приватного права, таких як інститут обходу закону та інститут публічного порядку. Для закріплення матеріалу студентам необхідно виконати завдання та вирішити

задачі.

На другому практичному занятті необхідно розглянути основні питання особливої частини, такі як правочини та зобов'язання в міжнародному приватному праві, торкнутись питань міжнародного цивільного процесу та арбітражу. Розглядаючи ці питання необхідно як приклади застосовувати інші питання особливої частини, такі як право власності, спадкове право, шлюбно-сімейні, трудові відносини в міжнародному приватному праві.

2. Критерії оцінювання поточного контролю знань і умінь студентів з навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право»

Мінімальна кількість балів для допуску до іспиту – 20 балів.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- 1) систематичність та активність роботи на лекціях і практичних заняттях:
  - відвідування відповідних форм навчального процесу, у тому числі онлайн-лекцій і практичних занять;
  - активність та рівень знань при обговоренні теоретичних питань, вирішенні практичних завдань на практичних заняттях;
- 2) виконання завдань для самостійного опрацювання (самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань; виконання контрольної роботи; наповнення індивідуальних кейсів);
- 3) повнота і ґрунтовність відповідей на практичних заняттях;
  - уміння обґрунтувати свою точку зору при обговоренні теми;
  - повнота і переконливість наведених доводів при розв'язанні казусів;
  - посилення під час відповіді на норми національного та міжнародного права, судову та правозастосовну практику при вирішенні завдань.

Критеріями оцінювання під час поточного контролю є:

а) успішність на практичних заняттях – від 0 до 3-х балів (2 практичних занять); всього – від 0 до 6 балів; б) контрольна робота – від 0 до 9 балів; в) підготовка індивідуального кейсу – від 0 до 25 балів.

Зміст кейсу:

- 1) виконання практичних завдань – **від 0 до 10 балів** (кожне завдання від 0 до 2)
- 2) виконання обраного (обраних) виду (видів) самостійної роботи **від 0 до 15 балів** – узагальнення судової практики / презентація судового рішення у справі з іноземним елементом (0-3); письмове есе за вузькоспеціальною проблемною тематикою (0-3); переклад з іноземної мови юридичних текстів (0-3); складання тематичних кросвордів (0-3); створення презентаційних проектів (0-3).

Індивідуальний кейс не представлений для оцінювання або містить плагіат – **0 балів**.

Відвідування практичних занять з виконанням поточних самостійних завдань, написання контрольної роботи, складання індивідуального кейсу з міжнародного

приватного права є обов'язковими видами щодо оцінювання знань при проведенні поточного контролю студентів.

Оцінювання здійснюється з урахуванням вимог Методичних рекомендацій для виконання відповідних видів роботи студентів з навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право».

Загальна кількість балів за проведення поточного контролю з навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» складає 40 балів.

Розподіл балів з навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право»

Поточний контроль на практичних заняттях	Контрольна робота	Індивідуальний кейс	Загальна кількість балів за результатам и поточного контролю	Підсумковий іспит	Загальна сума балів
0 – 6	0 – 9	0 – 25	0 – 40	0 – 60	0 – 100

Критерії оцінювання поточного контролю знань і умінь студента

Навчальна дисципліна	Вид контролю	Кількість балів	Критерії балів
Міжнародне приватне право	ПК	3	<ul style="list-style-type: none"> - ініціативне та творче ставлення до виконання завдань за всіма темами відповідного блоку; - правильні та обґрунтовані відповіді на практичних заняттях на основні питання плану занять та додаткові питання, поставлені викладачем, із застосуванням норм чинного законодавства, в тому числі міжнародних джерел та судової практики, обізнаність із зарубіжним досвідом регулювання відносин у вказаній сфері; - високий рівень засвоєння теоретичного матеріалу за темами відповідного блоку; - високий рівень виконання та своєчасне надання на перевірку всіх видів робіт, передбачених відповідним блоком тем; - самостійне вивчення окремих тем або додаткових питань теми, які не викладаються в лекційному курсі; - систематичне опанування додаткової

			<p>літератури з усіх тем відповідного блоку;</p> <ul style="list-style-type: none"> - високий рівень засвоєння та застосування практичних навичок за усіма темами блоку; - активна участь у студентській науковій роботі та її висока результативність.
		2	<ul style="list-style-type: none"> - активна, однак не завжди успішна участь у роботі на практичних заняттях з відповідного блоку тем; - добрий рівень засвоєння теоретичного матеріалу за усіма темами відповідного блоку (засвоєно переважну більшість понять та інших положень, знання мають системний характер); - своєчасне виконання та надання на перевірку всіх практичних завдань та самостійних робіт, передбачених відповідним блоком тем, при цьому допускаються незначні помилки; - вивчення додаткової літератури за окремими темами блоку або окремими питаннями тем відповідного блоку; - добрий рівень засвоєння практичних навичок за усіма темами відповідного блоку.
		1	<ul style="list-style-type: none"> - незначна активність і успішність у роботі на практичних заняттях; - недостатньо добрий рівень засвоєння теоретичного матеріалу з тем відповідного блоку (засвоєно лише деякі поняття та положення, студент (курсант) простежує окремі зв'язки між засвоєними поняттями); - виконання практичних завдань і самостійних робіт з кількома суттєвими помилками та/або їх несвоєчасне надання на перевірку; - недостатньо добрий рівень засвоєння практичних навичок за темами відповідного блоку (володіння лише деякими практичними навичками).
		0	<ul style="list-style-type: none"> - пасивність та відсутність успішності у роботі на практичних заняттях за темами відповідного блоку; - теоретичний матеріал з тем відповідного блоку не засвоєний взагалі; - практичні завдання та самостійні роботи виконані на низькому рівні, не самостійно та не в повному обсязі, подані на перевірку із суттєвим запізненням; - відсутні практичні навички за темами відповідного блоку.

3. Завдання для роботи на практичних заняттях

Заняття 1. Загальна частина

Тема 1. Поняття, предмет, метод, джерела, іноземний елемент міжнародного приватного права.

Тема 2. Загальні засади правозастосування в міжнародному приватному праві.

Питання для обговорення

1. Поняття, предмет, метод, джерела міжнародного приватного права. Іноземний елемент.
2. Поняття та структура колізійної норми. Загальна класифікація колізійних норм (імперативні, диспозитивні, альтернативні, кумулятивні).
3. Класифікація колізійних норм за формою прив'язки (односторонні та двосторонні). Кумуляція та розщеплення колізійних прив'язок.
4. Поняття зворотного відсилання та відсилання до права третьої країни.
5. Інститут "обходу закону", інститут публічного порядку в міжнародному приватному праві.
6. Взаємність (матеріальна та формальна) і реторсії у міжнародному приватного права.

Завдання 1

Підготуйте доповідь-презентацію на одну з наведених тем:

1. Виникнення науки міжнародного приватного права. Теорії статутів.
2. Історія науки (доктрини) міжнародного приватного права у різні історичні періоди.

АБО

Підготуйте есе:

Історія розвитку національної доктрини міжнародного приватного права

Завдання 2

Що з наведеного належить до сфери регулювання міжнародного приватного права, а що до інших галузей права? Обґрунтуйте.

- 1) Громадянин України укладає договір на працевлаштування: а) з підприємством України для роботи за кордоном; б) з підприємством України, яке залучає іноземні інвестиції; в) з юридичною особою іноземної держави для виконання роботи у цій іноземній державі.
- 2) Право власності на нерухоме майно у громадянина України виникає на території: а) України; б) іншої держави.
- 3) Громадянин України придбав річ неналежної якості на території України.
- 4) Громадянин України придбав річ неналежної якості на території іншої держави.

- 5) Цивільна відповідальність іноземного громадянина.
- 6) Адміністративна відповідальність іноземного громадянина.
- 7) Кримінальна відповідальність іноземного громадянина.

Завдання 3

Чи спостерігається у наведених нижче прикладах обхід закону, чи містяться вони ознаки протиправності? Поясніть.

- а) громадянка України виїжджає на територію США, де народжує з метою отримання дитиною громадянства США;
- б) усиновитель та усиновлена ним донька, громадяни України, виїжджають в іншу країну на постійне проживання, де укладають шлюб;
- в) громадяни України та Болгарії з метою уникнення необхідності нотаріального посвідчення договору дарування житлового будинку, що знаходиться в Україні, укладають договір на території країни, законодавство якої не вимагає нотаріального посвідчення такого договору;
- г) підприємство, зареєстроване на території України, та підприємство, створене за законодавством Республіки Казахстан, при укладенні договору купівлі-продажу закріпили положення, згідно з яким права та обов'язки сторін визначаються правом Греції.

Завдання 4

На території України відбулася дорожньо-транспортна пригода, в результаті якої завдано шкоди легковому автомобілю, що належав польському підприємству, вантажівкою автоперевізного підприємства України. Як було встановлено, винним у ДТП є водій вантажівки, який не впорався з управлінням.

Польське підприємство звернулося з позовом про відшкодування шкоди, завданої автомобілю, у розмірі вартості його ремонту. Вимоги позивача ґрунтуються на нормах ЦК України.

На підставі якого нормативного акта буде визначене належне до застосування право? Право якої держави буде застосовано?

Заняття 2. Особлива частина

Тема 1. Правочини та зобов'язання в міжнародному приватному праві

Питання для обговорення

1. Поняття та види правочинів з іноземним елементом. Сфера дії права, що застосовується до правочину.
2. Особливості колізійного регулювання договірних зобов'язань у міжнародному приватному праві. Автономія волі сторін у колізійному праві України.
3. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів. Віденська конвенція ООН “Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів”.

4. Поняття та види міжнародних перевезень. Міжнародні транспортні організації та їх роль в уніфікації законодавства про міжнародні перевезення.

5. Види позадоговірних зобов'язань, ускладнених іноземним елементом, та колізійні підходи до їх регулювання.

Завдання 1

Право якої країни підлягає застосуванню згідно ЗУ “Про міжнародне приватне право” у наведених прикладах?

1) ЮО «Д» (Харків) уклало договір будівельного підряду на реконструкцію забудівлі у Харкові із ЮО «В» (Варшава).

2) ФОП «С» уклало договір страхування транспортного засобу з англійською компанією «Т».

3) ФОП (Україна) здійснювала поставку товару іспанській компанії в Іспанію через Румунію. Під час транспортування сталося ДТП, що унеможливило подальше перевезення, як наслідок ФОП довелось укласти договір зберігання товару (взуття) із румунською компанією до оформлення всіх документів та ремонту транспортного засобу.

4) ЮО (Україна) на розвиток своєї діяльності отримала кредит у Швейцарському банку.

5) ЮО (Львів) уклала договір про надання юридичних послуг із румунською торговельною компанією. Сторони домовились, що до регулювання їх відносин має застосовуватися право України. Чи є це правомірним? Яке право підлягає застосуванню у разі відсутності вибору права сторін? Чи достатньо усної форми домовленості?

Завдання 2

1) Торговельна компанія, що знаходиться на території Італії відправила оферту ЮО, що знаходиться в Україні. на укладання договору купівлі-продажу торговельного обладнання та зазначила, що ЮО має надати відповідь протягом 10 календарних днів з моменту отримання оферти. Після того, як ЮО отримала пропозицію, Торговельна компанія, що знаходиться на території Італії, передумала укласти договір та вирішила анулювати оферту.

Чи є такі дії правомірними?

2) Румунська компанія та українська АЗС уклали договір купівлі-продажу палива. При здійсненні імпорту товару на територію України тара із товаром зазнала пошкоджень, внаслідок чого паливо витекло. Покупець, прибувши на місце прийняття товару почав вимагати відшкодування збитків.

Застосовуючи положення Віденської конвенції про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 р., роз'ясніть чи правомірні вимоги покупця? За яких підстав румунська компанія має нести відповідальність?

Завдання 3

До господарського суду звернулася українська торговельна компанія з позовом до англійської корпорації, яка в односторонньому порядку змінила асортимент продукції, що поставлялася за договором міжнародної купівлі-продажу товарів. В обґрунтування свого позову українська торговельна компанія посилялася на норми внутрішнього законодавства України, відповідач обґрунтував свої заперечення положеннями Віденської конвенції про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 р.

Визначте належне до застосування право, посилаючись на норми законодавства.

Заняття 2. Особлива частина

Тема 2. Міжнародний цивільний процес та арбітраж

Питання для обговорення

1. Поняття та джерела міжнародного цивільного процесу.
2. Підсудність цивільних справ за участю іноземних осіб.
3. Визнання та виконання іноземних судових рішень.
4. Поняття і види міжнародного комерційного арбітражу. Арбітражні рішення.

Завдання 1

Сформулюйте переваги та недоліки розгляду комерційного спору у міжнародних комерційних арбітражах порівняно з таким розглядом у державних судах.

Завдання 2

При складанні проекту контракту купівлі-продажу товарів між господарським товариством «Лео» (м. Львів) та німецькою юридичною особою сторони вирішили підпорядкувати окремі умови контракту праву різних держав, зокрема України та Німеччини. Стосовно ж питань розгляду можливого спору арбітражем сторони вирішили обрати Арбітраж у Стокгольмі, який повинен керуватися швейцарським матеріальним (з деяких питань) та процесуальним правом.

Чи можливе «розщеплення» умов контракту з метою підпорядкування їх праву різних держав? Чи можна для регулювання деяких умов контракту обрати, наприклад, право Польщі? Чи завжди зроблений сторонами вибір права є обов'язковим для арбітражу? Якщо в контракті не вказуватиметься право держави, що підлягає застосуванню, яким правом необхідно керуватися при виникненні спору?

Завдання 3

Згідно з рішенням Арбітражного інституту торгової палати Стокгольма з

українського підприємства на користь французької компанії була стягнута сума заборгованості за контрактом та видатки арбітражного збору. Французька компанія звернулася до суду із заявою про визнання та примусове виконання рішення зазначеного арбітражного суду на території України.

Українське підприємство, заперечуючи ці вимоги, також звернулося до суду із заявою про скасування зазначеного рішення, оскільки воно не було стороною контракту. На підтвердження своєї позиції представники підприємства додали до заяви копію арбітражної угоди, де зазначалося, що стороною в контракті є ліквідоване акціонерне товариство та рішення суду, згідно з яким підприємство не є правонаступником даного товариства.

Який суд є компетентним для розгляду цієї справи? Якими нормативними актами регулюються питання визнання та виконання рішень комерційних арбітражів? Яке рішення має прийняти суд?

4. Контрольна робота

Контрольна робота_МПрП _____ (прізвище та ім'я, шифр групи)

Завдання 1. Заповніть таблицю з роз'ясненнями. Вкажіть правовідносини, що є предметом міжнародного приватного права. Якщо надана ситуація відноситься до сфери регулювання МПрП, то вкажіть форму (форми) іноземного елемента. Застосуйте формулу прикріплення та вкажіть право держави, яке можливо застосувати для належного вирішення кожного питання.

№	Правовідносини	Предмет МПрП (так/ні)	Іноземний елемент – суб'єкт	Іноземний елемент – об'єкт	Іноземний елемент – юридичний факт	Яку формулу прикріплення можливо застосувати? Право якої держави слід застосувати для вирішення питання, вкажіть норму у ЗУ "Про Міжнародне приватне право" або міжнародному договорі.
1	Громадянин України помер та залишив спадок (будинок) на території Італії своїм українським родичами.					
2	Українська юр. особа уклала договір про поставку добрив із німецькою компанією у м. Гамбург					
3	Громадянин України придбає (купівля-продаж) у власність нерухомість на території Іспанії, що належить громадянину Іспанії, який постійно там проживає.					
4	Громадянин Франції придбає у власність нерухомість на території Франції, яка належить громадянину України.					
5	Громадянка Італії одружується с громадянином України на території України.					
6	Громадянка Франції одружується с громадянином Франції на території Франції.					
7	Українська юр. особа уклала договір купівлі-продажу автомобіля з німецьким товариством на території України.					

8	Громадянин Молдови, що тимчасово перебуває на території України, визнан недієздатним українським судом.					
9	Громадяни України, які подорожували на території Італії, потрапили у ДТП з вини італійця та подали заяву щодо відшкодування шкоди.					
10	Громадянин України уклав трудовий договір із американською компанією, що знаходиться і здійснює свою статутну діяльність на території США.					
11	Громадянин Іспанії уклав трудовий договір із українською юр. особою у м. Харків про виконання функцій перекладача.					
12	Україна уклала договір про надання правової допомоги у цивільних та кримінальних справах із Республікою Молдова.					

Завдання 2. Заповніть таблицю з роз'ясненнями. Наведіть приклади колізійних та матеріально-правових норм із вказаних міжнародних угод та вкажіть застереження, якщо є.

№	Міжнародний договір	Колізійно-правові норми	Матеріально-правові норми	Застереження
1	Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу (1980 р.)			
2	Конвенція про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ, 1980 р.)			
3	Бернська конвенція про охорону літературних та художніх творів (1971 р.)			
4	Всесвітня конвенція про авторське право (1952 р.)			
5	Європейська конвенція про громадянство (1997 р.)			

Завдання 3. Наведіть приклади колізійних норм із ЗУ «Про міжнародне приватне право» (2005 р.)

№	Класифікації колізійних прив'язок	Приклади
1	Односторонні	
2	Двосторонні	

3	Імперативні	
4	Диспозитивні	
5	Альтернативні	
6	Кумулятивні	
7	Основна (генеральна) і субсидіарна	

5. Індивідуальний кейс

Індивідуальний кейс студентів заочної форми навчання є невід’ємним складником навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право».

Метою є закріплення, розширення та поглиблення спеціальних правових знань щодо змісту норм законодавства, яке спрямоване на регулювання правовідносин в міжнародній приватній сфері, практикуму його застосування, визначення ролі міжнародно-правових інститутів як комплексної системи юридичного інструментарію, активізації аналітичної діяльності, вироблення вмінь самостійного аналізу та тлумачення законодавства, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок у цій сфері.

Завданнями індивідуального кейсу є формування розуміння теоретичних основ навчальної дисципліни «Міжнародного приватного права», що спираються на науково-обґрунтовані концепції і доктрини; опанування навичок самостійно працювати з різними інформаційними джерелами, інтерпретувати матеріали періодичної літератури, аналізувати наукову літературу, отримувати здатності дослідницької роботи; вироблення вміння аналізувати правозастосовну практику, кваліфіковано обґрунтувати, спираючись на норми права та самостійну правову точку зору.

Індивідуальний кейс містить практичні завдання та самостійну роботу, виконується студентами у позааудиторний час самостійно.

Практичні завдання

Завдання 1

Проаналізуйте міжнародні двосторонні договори за участю України та іноземної держави на предмет наявності у них норм міжнародного приватного права (два договори).

Завдання 2

Які з національних нормативно-правових актів містять норми міжнародного приватного права України, які з них є комплексними актами? (відповідь обґрунтуйте з посиланням на відповідні норми)

1) Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р.

- 2) Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р.
- 3) Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р.
- 4) Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р.
- 5) Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р.
- 6) Правила оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію, затверджені постановою КМУ від 01.03.2017 р.
- 7) Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 р.
- 8) Указ Президента України № 662/2022 Про призначення О. Макеєва Надзвичайним і Повноважним Послом України у Федеративній Республіці Німеччина від 23.09.2022 р.
- 9) Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р.

Завдання 3

Оберіть одне з наданих завдань та охарактеризуйте:

- Правила ІНКОТЕРМС у редакціях 2010 р. та 2020 р.
АБО
- Діяльність УНІДРУА або ЮНСІТРАЛ (доцільно використання матеріалів сайтів: <https://www.unidroit.org/> та <https://uncitral.un.org/>)

Завдання 4

Громадянин іноземної держави прибув в Україну з метою навчання у вищому навчальному закладі.

Які критерії визначають постійність і тимчасовість перебування особи на території України? До якої категорії осіб належить такий іноземний громадянин? Які колізійні прив'язки застосовуються до визначення особистого статусу іноземного громадянина? Який вид режиму поширюється на здійснення прав і обов'язків іноземним громадянином в Україні? Які права (в аспекті норм міжнародного приватного права) має цей іноземний громадянин в Україні? Які обов'язки поширюються на зазначеного іноземного громадянина в Україні?

Завдання 5

Працівник консульства України в одній з іноземних держав вчинив наїзд автомобілем на громадянина цієї іноземної держави.

Вирішіть питання про його відповідальність, якщо наїзд було вчинено:

- а) під час виконання ним службових обов'язків;
- б) не під час виконання ним службових обов'язків;
- в) секретарем-референтом одного з відділів консульства.
- г) водієм, який працює в консульстві;
- д) одним з членів сім'ї консула;
- ж) працівником посольства з дипломатичним рангом.

Самостійна робота

Вибір студентом виду (видів) самостійної роботи здійснюється за власними інтересами.

Види самостійної роботи:

1. узагальнення судової практики / презентація судового рішення у справі з іноземним елементом (0-3);
2. письмове есе за вузькоспеціальною проблемною тематикою (0-3);
3. переклад з іноземної мови юридичних текстів (0-3);
4. складання тематичних кросвордів (0-3);
5. створення презентаційних проектів (0-3).

Організацію, контроль та оцінку якості виконання самостійної роботи студентів здійснює керівник, яким може виступати викладач, закріплений кафедрою за академічною навчальною групою (на практичних заняттях) або лектор.

При виникненні певних питань студентам рекомендується звертатися за консультаціями до викладача з метою отримання необхідних роз'яснень щодо організації та виконання самостійної роботи.

За виконання самостійної роботи студент отримує від 0 до 15 балів.

Види самостійної роботи надаються для перевірки та оцінення як складові "Індивідуального кейсу" за визначеною темою не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Методичні рекомендації до виконання окремих видів самостійної роботи

1. Узагальнення судової практики / презентація судового рішення у справі з іноземним елементом.

Проводиться з метою вивчення правових позицій судів щодо застосування законодавства, їх правового аналізу, внесення пропозицій з його удосконалення.

Узагальнення судової практики проводиться за певною категорією справ (мінімум 2 справи). Тематика узагальнення судової практики погоджується студентом з викладачем.

За результатами узагальнення судової практики студент складає звіт – презентацію, де зазначається тематика проведеного узагальнення, кількість опрацьованих судових справ, їх загальні та відмінні риси, особливості застосування законодавства у конкретних справах, правовий висновок за результатами узагальнення, пропозиції з удосконалення законодавства. Наприкінці обов'язково додається посилання на використані справи.

За виконання усіх вимог щодо узагальнення судової практики студент отримує 0-3 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення звіту за результатами узагальнення судової практики, у разі неякісного проведення узагальнення.

2. Письмове есе за вузькоспеціальною проблемною тематикою.

Виконується з метою поглибленого вивчення окремих правових проблем. Есе виражає індивідуальні уявлення автора про правові явища й має філософське спрямування.

Письмове есе виконується за темою, погодженою студентом з викладачем.

Письмове есе повинно мати обсяг не менше 3 сторінок формату А-4. При підготовці есе студент має використати не менше, ніж 3 наукових джерел з МПрП.

Наприкінці обов'язково додається список використаних джерел відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» / електронне посилання: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravyloaoformlennyaspyskuvykorystanyhdzherel.pdf>.

За виконання усіх вимог щодо виконання письмового есе студент отримує 0-3 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення письмового есе, неповного врахування вимог щодо його виконання, зокрема, щодо його обсягу та кількості використаних джерел.

3. Переклад з іноземної мови юридичних текстів.

Сучасна підготовка студентів у сфері міжнародного приватного права неможлива без формування іншомовної комунікативної компетенції для використання іноземної мови у пізнавальній та професійній діяльності. Самостійна робота у вигляді письмового перекладу з іноземної мови спрямована на розвиток мовних знань, вмінь та навичок у сфері міжнародного приватного права.

Письмовий переклад - результат самостійної роботи студента, що демонструє засвоєння матеріалу навчальної дисципліни та володіння професійними навичками перекладу юридичних текстів.

Загальний обсяг тексту для перекладу складає 5-7 сторінок. Студент самостійно обирає тексти, які відповідають його науковим інтересам, та узгоджує їх з викладачем на початку семестру.

Іноземні літературні джерела можна знайти за каталогами у фондах наукової бібліотеки університету або на рекомендованих ресурсах в мережі Інтернет:

- Електронна бібліотека дослідницької мережі з соціальних наук (Social Science Research Network - SSRN eLibrary) - <http://www.ssm.com/en/>
- Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (UNCITRAL) - www.uncitral.org
- Міжнародний інститут уніфікації приватного права (International Institute for the Unification of Private Law) - www.unidroit.org
- Гаазька конференція з МПП (Hague Conference on Private International Law) - www.hcch.net
- Інститут порівняльного та міжнародного приватного права ім. Макса Планка (Max Planck Institute for Comparative and International Private Law) - www.mpipriv.de
- Огляд новин міжнародного приватного права (News and Views in Private International Law) - <http://conflictoflaws.net/>
- Словник з колізійного права - Glossary of Conflict of Laws (McGill Law Faculty, Prof. William Tetley) - http://www.mcgill.ca/maritimelaw/glossaries/conflictlaws/#Batiffol_Lagarde

• Researching Private International Law (University of California, Berkeley) - <http://www.law.berkeley.edu/library/classes/iflr/pil.html>

Письмовий переклад оформлюється з посиланням на джерела відповідно до вимог бібліографічного опису ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» / електронне посилання:

<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravyloformlennypyskuvykorystanyhdzherel.pdf>.

За виконання усіх вимог щодо перекладу з іноземної мови юридичних текстів студент отримує 0-3 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення термінологічного словника, неповного врахування вимог щодо його виконання, складення термінологічного словника з меншою ніж рекомендована кількістю термінів.

4. Складання тематичних кросвордів.

Здійснюється студентом за однією або за декількома темами з міжнародного приватного права за погодженням з викладачем.

До тематичного кросворду студент може включати як законодавчо визначені терміни, так і терміни, запропоновані в правовій доктрині. Тематичний кросворд має включати не менше, ніж по 20-ть термінів з теми міжнародного приватного права по вертикалі та по горизонталі. Наприкінці обов'язково наводиться список використаних джерел відповідно до вимог бібліографічного опису ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» / електронне посилання: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravyloformlennypyskuvykorystanyhdzherel.pdf>.

За виконання усіх вимог щодо складання тематичного кросворду студент отримує 0-3 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення тематичного кросворду, неповного врахування вимог щодо його виконання, зокрема, складення тематичного кросворду з меншою, ніж рекомендована, кількістю термінів.

5. Створення презентаційних проектів.

Це самостійне доскональне вивчення будь-якої проблеми з презентацією результатів роботи. Презентаційний проект — навчально-пізнавальна, дослідницька, творча діяльність — що має мету, узгоджені методи, способи діяльності, спрямована на досягнення загального результату з розв'язування певної проблеми.

Презентаційні проекти можуть бути: **практико-орієнтований проект** (націлений на соціальні-правові інтереси, використовуються методи сучасної науки: моделювання, соціологічне опитування тощо); **дослідницький проект** (за структурою нагадує справжнє наукове дослідження, включає обґрунтування актуальності обраної теми, позначення завдань дослідження, обов'язкове висунення гіпотези з подальшою її перевіркою, обговорення отриманих результатів); **інформаційний проект** (спрямований на збір інформації про якийсь об'єкт, явище з

метою його аналізу, узагальнення та подання для широкої аудиторії); **творчий проект** (передбачає максимально вільний і нетрадиційний підхід до оформлення результатів, наприклад, альманахи, інтелектуальні ігри, наукові відеокліпи тощо).

Робота над проектами проходить в кілька етапів: підготовка до роботи над проектом, вибір теми, постановка мети і завдання проекту, пошук інформації, виконання завдань проекту, підготовка до захисту проекту, презентація (захист) проектів, аналіз результатів проектної роботи. Наприкінці обов'язково наводиться список використаних джерел відповідно до вимог бібліографічного опису ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» / електронне посилання: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravylaoformlennypyskuvykorystanyhdzherel.pdf>.

Здійснюється студентом за однією або за декількома темами з міжнародного приватного права за погодженням з викладачем (10-15 слайдів).

За виконання усіх вимог щодо створення презентаційних проектів студент отримує 0-3 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неповного врахування вимог щодо виконання даного виду самостійної роботи.

Рекомендовані теми для виконання самостійної роботи

1. Поняття міжнародного приватного права та його місце в системі права.
2. Поняття колізій права та методи регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом.
3. Історія розвитку науки міжнародного приватного права.
4. Італійська теорія статутів XIII - XV ст.
5. Шарль Дюмулен (1500 - 1566 рр.) - засновник теорії “автономії волі” у колізійному праві.
6. Голландська теорія статутів XVII ст.
7. Німецька школа (XIX ст.) Пріоритет *lege fori* у працях Карла Георга фон Вехтера (1797 - 1880). Теорія “міжнародної спільності” Фрідріха Карла фон Савіньї (1779 - 1861).
8. Розвиток італійської “національної” теорії міжнародного приватного права у працях Паскуале Манчіні (1817 - 1888).
9. Англо-американська територіальна доктрина міжнародного приватного права.
10. Історія розвитку національної доктрини міжнародного приватного права.
11. Кодифікація норм міжнародного приватного права: проблеми та перспективи.
12. Міжнародні торгові звичаї.
13. Міжнародні правила тлумачення торгових умов (ІНКОТЕРМС).
14. Поняття, структура та види колізійних норм.
15. Сучасні проблеми колізійного права.
16. Сутність конфлікту кваліфікацій в міжнародному приватному праві.
17. Особливості застосування права країн з множинністю правових систем.
18. Проблема застосування права невизнаних держав в міжнародному

приватному праві.

19. Застереження про публічний порядок в міжнародному приватному праві.
20. Вирішення проблеми зворотного відсилання та відсилання до права третьої країни в законодавстві України та іноземних держав.
21. Автономія волі сторін.
22. Застосування імперативних норм в міжнародному приватному праві.
23. “Обхід закону” в міжнародному приватному праві.
24. Основні формули прикріплення.
25. Суб’єкти міжнародного приватного права.
26. Правовий статус фізичних осіб в міжнародному приватному праві.
27. Опіка та піклування в міжнародному приватному праві.
28. Проблеми визначення особистого закону юридичних осіб у міжнародному приватному праві.
29. Гарантії майнових прав іноземних інвесторів в угодах СОТ.
30. Особливості правового статусу транснаціональних корпорацій.
31. Правовий статус держави та міжнародних організацій як учасників міжнародних цивільно-правових відносин.
32. Основні доктрини імунітету держави та їх зміст.
33. Тенденції розвитку правового регулювання імунітету держави.
34. Право власності в міжнародному приватному праві: колізійно-правове та матеріально-правове регулювання.
35. Міжнародно-правовий захист іноземних інвестицій.
36. Приватизація та націоналізація в міжнародному приватному праві.
37. Інтелектуальна власність у міжнародному приватному праві.
38. Міжнародно-правові засади авторського права та суміжних прав.
39. Охорона творів українських авторів за кордоном.
40. Міжнародно-правова охорона промислової власності.
41. Міжнародно-правова охорона загальновідомих товарних знаків.
42. Правове регулювання міжнародного трансферу технологій.
43. Особливості регулювання авторських прав у кіберпросторі.
1. Міжнародно-правова уніфікація права зовнішньоекономічних правочинів. .
44. Теорія *lex mercatoria* та недержавне регулювання зовнішньоекономічних правочинів.
45. Принцип автономії волі у зовнішньоекономічних правочинах.
46. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів. Віденська конвенція ООН “Про договори міжнародної купівлі- продажу товарів”.
47. Позадовірні зобов’язання в міжнародному приватному праві.
48. Роль міжнародних організацій у правовому регулюванні зовнішньоекономічних відносин.
49. Сучасні проблеми права міжнародних перевезень.
50. Міжнародні залізничні перевезення.
51. Міжнародні повітряні перевезення.
52. Міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом.
53. Міжнародні автомобільні перевезення.

54. Міжнародне приватне морське право: поняття, предмет та джерела.
55. Особливості правового регулювання морських перевезень за договорами чартеру та коносаменту.
56. Міжнародні річкові перевезення.
57. Міжнародні змішані перевезення.
58. Зобов'язання, що виникають внаслідок завдання шкоди в міжнародному приватному праві.
59. Колізійне регулювання шлюбно-сімейних відносин.
60. Зобов'язання щодо утримання в міжнародному сімейному праві.
61. Міжнародне усиновлення.
62. Колізійні питання спадкування.
63. Конвенційне регулювання спадкових відносин в міжнародному приватному праві.
64. Правове регулювання трудових відносин іноземців та осіб без громадянства в Україні.
65. Принцип *lege fori* у процесуальній діяльності судових органів.
66. Міжнародна підсудність: колізійно-правове та матеріально-правове регулювання.
67. Міжнародна правова допомога.
68. Право, що регулює діяльність міжнародного комерційного арбітражу, - *lex arbitri*.
69. Методи визначення належного до застосування права в арбітражному провадженні: *voie indirecte*, *voie directe*, доктрина *trunc commun*.
70. Питання імунітету держави при розгляді інвестиційних спорів у міжнародних арбітражних установах.
71. Поняття транскордонного банкрутства.
72. Визнання та виконання іноземних рішень про банкрутство.
73. Міжнародно-правове регулювання транскордонного банкрутства.
74. Колізія юрисдикцій у міжнародному приватному праві.

6. Курсова робота

Однією з форм самостійної роботи студентів є курсова робота з міжнародного приватного права, яка сприяє розвитку творчих здібностей та спрямована на поглиблене вивчення актуальних питань з курсу навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право».

Тематику курсової роботи з міжнародного приватного права, рекомендовані нормативно-правові акти та літературу, загальні вимоги до написання, її структури, оформлення, рецензування, оцінювання можна знайти за посиланням на порталі АСУ (<https://acsnew.nlu.edu.ua/>) в розділі курсу навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» : <http://77.244.44.2/materials/list.php>.

7. Основні поняття і терміни

Автономія волі - принцип, згідно з яким учасники правовідносин з іноземним

елементом можуть здійснити вибір права, що підлягає застосуванню до відповідних правовідносин.

Апостиль - печатка або штамп розміром не менш ніж 9x9 см, що засвідчує автентичність підпису, статус особи, що підписала документ, та, у відповідному випадку, автентичність відбитка печатки або штампа, якими скріплений документ, що проставляється компетентним органом держави, в якій документ був складений. Порядок проставлення **А.** передбачений Конвенцією, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів від 05.10.1961 р.

Арбітражна угода - угода сторін про передачу до арбітражу всіх або певних спорів, які виникли або можуть виникнути між ними у зв'язку з будь-якими конкретними правовідносинами, незалежно від того, мають вони договірний характер чи ні. Арбітражна угода може бути укладена у виді арбітражного застереження в контракті або у вигляді окремої угоди.

Арбітражне застереження - обов'язкова частина зовнішньоекономічного договору, яка визначає матеріальне і процесуальне право, що буде застосовуватися у разі виникнення спору між сторонами.

Аффідевіт - документ, що підтверджує зміст норм права відповідної держави згідно з прийнятим тлумаченням та практикою застосування. Такий документ підлягає обов'язковій консульській легалізації чи проставлянню апостилю.

Багатогражданство - перебування особи одночасно у громадянстві двох або більше держав.

Безгражданство - правовий статус фізичної особи, яка не має громадянства жодної держави.

Біженець - особа, яка не є громадянином України і внаслідок цілком обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань.

Взаємність - (у міжнародному приватному праві) взаємне надання державами певних прав та повноважень, взаємне надання національного режиму та режиму найбільшого сприяння.

Відсилання до права третьої держави - відсилання колізійної норми права іноземної держави, визначеної відповідно до Закону України "Про міжнародне приватне право", до права третьої держави.

Вибір права - право учасників правовідносин визначити, право якої держави підлягає застосуванню до правовідносин з іноземним елементом.

Визнання рішення іноземного суду - поширення законної сили рішення іноземного суду на територію України в порядку, встановленому законом.

Виконання рішення іноземного суду - застосування засобів примусового виконання рішення іноземного суду в Україні в порядку, передбаченому законом.

Гаазька конференція з міжнародного приватного права - міжурядова

організація, мета діяльності якої - робота над прогресивною уніфікацією норм міжнародного приватного права.

Гармонізація законодавства - процес коригування законодавства держав - членів Європейського Союзу на підставі правових актів ЄС, зокрема директив, які мають обов'язкову силу для держав - членів ЄС та вимагають від цих держав привести їх внутрішнє законодавство у відповідність до положень директив.

Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ) - міжнародна система угод і заходів, спрямованих на організацію міжнародної торгівлі, боротьбу з демпінговими та іншими проявами недобросовісної конкуренції.

Дерогаційна угода - угода між сторонами цивільного процесу, в силу якої спір, що підлягає розгляду певною установою на підставі загальних диспозитивних норм, вилучається із сфери її юрисдикції та передається іншій судовій установі.

Екзекватура - спеціальний дозвіл на виконання іноземного судового рішення, що надається рішенням суду держави, на території якої вимагається таке виконання.

Застереження про публічний порядок - правило, що обмежує застосування іноземного закону, до якого відсилає колізійна норма національного права.

Зворотне відсилання - повторне відсилання колізійної норми права іноземної держави до правопорядку держави, колізійна норма якого відіслала до даного іноземного правопорядку.

Іммігранти - іноземні громадяни або особи без громадянства, які перебувають на території держави і не мають наміру її покинути. Іммігрантів поділяють на легальних та нелегальних, тимчасових та постійних.

Імунітет держави - спеціальний правовий режим, встановлений міжнародними договорами та внутрішнім законодавством, в силу якого власність держави, правочини з її участю, а також підсудність спорів за її участю не можуть підпорядковуватись юрисдикції іншої держави.

Інкотермс - (англ. *Incoterms, International commerce terms*) - міжнародні правила тлумачення комерційних термінів, прийняті Міжнародною торговою палатою у 1936 р. (ред. 1953, 1967, 1976, 1980, 1990, 2000, 2010, 2020 рр.).

Іноземець - особа, яка не перебуває в громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав.

Іноземна юридична особа - підприємство, створене за іншим законодавством, ніж законодавство України, і знаходиться за межами України.

Іноземний елемент - ознака, що характеризує приватноправові відносини, які регулюються, та виявляється в одній або кількох із таких форм: а) хоча б один учасник правовідносин є іноземцем, особою без громадянства або іноземною юридичною особою; б) об'єкт правовідносин перебуває на території іноземної держави; в) юридичний факт, який впливає на виникнення, зміну або припинення правовідносин, мав чи має місце на території іноземної держави.

Іноземні інвестиції - цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Клаузула - (лат. *clausula* - завершення, застереження) викладена окремою статтею закону певна умова, окреме (особливе) положення іншого нормативного акта (статуту, інструкції), окрема умова договору (угоди), заповіту тощо, якими

обумовлюються певні обставини, пов'язані з застосуванням нормативно-правового акта чи виконанням приписів іншого документа, що має юридичне значення; спеціальна постанова або застереження, що додаються до договору.

Колізійна норма - норма, що визначає, право якої держави може бути застосоване до правовідносин з іноземним елементом.

Колізійне право - сукупність норм, що вирішують колізії між законами різних держав. Колізійне право є складовою міжнародного приватного права.

Коносамент - документ, що регулює правовідносини між перевізником та одержувачем вантажу, свідчить про прийняття перевізником вантажу, відомості про який наведено в коносаменті, та є одним із документів, що підтверджують наявність і зміст договору морського перевезення.

Консул - посадова особа, призначена однією державою до іншої держави (держави перебування) для здійснення на її території (консульському окрузі) консульських функцій.

Консульська легалізація документів - процедура підтвердження дійсності оригіналів офіційних документів або засвідчення справжності підписів посадових осіб, уповноважених засвідчувати підписи на документах, а також дійсності відбитків штампів, печаток, якими скріплено документ.

Конфлікт кваліфікацій - відмінність у тлумаченні однакових понять, що містяться в колізійних нормах різних держав.

Культурні цінності - об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України.

Міжнародна організація праці (МОП) - заснована в 1919 р., є спеціалізованою установою ООН. Метою МОП є досягнення загального і міцного миру на основі соціальної справедливості та покращення існуючих умов праці, що може бути досягнуто регламентацією робочого часу, включаючи встановлення максимальної тривалості робочого часу і робочого тижня; регламентацією набору робочої сили шляхом боротьби з безробіттям; встановленням гарантій зарплати, що забезпечує достатні умови життя.

Міжнародна організація цивільної авіації - (англ. *International Civil Aviation*) єдина міждержавна організація в галузі повітряних сполучень, спеціалізована установа системи ООН. Заснована на підставі Чиказької конвенції міжнародної цивільної авіації (1944), яка є статутом Міжнародної організації цивільної авіації.

Міжнародна підсудність - компетенція судів певної держави із вирішення спору з іноземним елементом.

Міжнародна торгова палата (англ. *International Chamber of Commerce*) — міжнародна організація, яка має на меті підтримку й розвиток міжнародної торгівлі й глобалізації. Членами цієї організації є країни, до яких МТП має доступ через свої національні комітети. В Україні діє Торгово-промислова палата України.

Міжнародне перевезення - перевезення товарів з перетином державного кордону: а) з території України на територію іноземної держави; б) з території іноземної держави на територію України; в) транзитом через територію України.

Міжнародне приватне право - самостійна галузь національного права, яка є системою колізійних та уніфікованих матеріально-правових норм, що регулюють

приватні та цивільно-процесуальні відносини, ускладнені іноземним елементом.

Міжнародний інститут з уніфікації приватного права (*Institut international pour unification du droit prive; International Institute for the Unification of Private Law*), УЩДРУА (UNIDROIT) - незалежна міжнародна організація, утворена в 1926 р., метою якої є вивчення шляхів гармонізації та координації процесів уніфікації приватного права в різних державах або групах держав і поступове прийняття країнами світу єдиної системи приватного права.

Міжнародний комерційний арбітраж - 1) недержавний юрисдикційний орган (різновид третейських судів), призначений для вирішення зовнішньоекономічних спорів; 2) особливий спосіб врегулювання зовнішньоекономічних спорів, основними перевагами якого, порівняно із розглядом спорів у державних судах, є конфіденційність, спеціалізація арбітрів, більш швидкий і демократичний розгляд справи.

Міжнародний цивільний процес - сукупність і система правових норм, що містяться у внутрішньому праві держави і в міжнародних договорах за

участю цієї держави, які регулюють цивільно-процесуальні відносини між іноземними судами та учасниками процесу, один з яких є іноземною особою (іноземці, особи без громадянства, іноземні підприємства, установи, організації, іноземні держави та міжнародні організації), при здійсненні правосуддя з цивільних справ і наданні міжнародної правової допомоги.

Надімперативні норми (норми безпосереднього застосування; mandatory rules) - особлива категорія імперативних норм права, що застосовуються для регулювання приватноправових відносин з іноземним елементом незалежно від того, яке право обране сторонами цих правовідносин - на підставі принципу автономії волі або судовим чи арбітражним органом - на підставі колізійних норм.

Національний режим - режим, за яким юридичним і фізичним особам (громадянам) однієї держави на території іншої держави надаються такі самі права й пільги, якими користуються її юридичні та фізичні особи. Національний режим може надаватися як за внутрішнім законом, так і за міжнародним договором.

Негативні колізії - жодна держава, з якою пов'язані певні правовідносини, не розглядає їх як предмет регулювання свого власного права. Саме негативні колізії є підставою виникнення інституту зворотного відсилання.

Обсяг колізійної норми - частина колізійної норми, що містить вказівку на ті відносини, які потребують правового врегулювання.

Обхід закону - застосування до правовідносин з іноземним елементом права іншого, ніж право, передбачене відповідним законодавством

Офшорна зона - країна чи територія, де встановлено пільговий режим оподаткування для певних категорій компаній. Критерії віднесення тієї чи іншої території до категорії офшорної зони розробляються різними міжнародними інституціями, зокрема Міжнародним валютним фондом. Перелік офшорних зон регулярно оприлюднюється Кабінетом Міністрів України.

Парантелла - у зарубіжному спадковому праві група кровних родичів, що має спільних предків. Перша П. включає самого спадкодавця та його низхідних родичів, друга - батьків та їх низхідних родичів і т.д.

Позитивні колізії - дві й більше держави розглядають певні правовідносини з

іноземним елементом як предмет регулювання свого власного права.

Правова допомога - допомога, передбачена спеціальними міжнародними двосторонніми чи багатосторонніми угодами, що надається на засадах взаємності установами юстиції договірних сторін шляхом проведення процесуальних дій, виконання судових доручень, визнання та виконання судових рішень, вручення судових та позасудових документів та ін.

Правова кваліфікація - визначення права, що підлягає застосуванню до правовідносин з іноземним елементом.

Правові звичаї - санкціоноване і забезпечуване державою звичаєве правило поведінки.

Прецедент - об'єктивне (виражене зовні) рішення державного органу в конкретній справі, якому надаються безумовна обов'язковість, нормативна впорядкованість і поширення чинності при розв'язанні всіх наступних аналогічних справ.

Прив'язка колізійної норми - частина колізійної норми, що містить вказівку на закон (тобто правову систему, правопорядок), за допомогою якого і будуть врегульовані зазначені відносини.

Пророгаційна угода - угода між сторонами цивільного процесу, в силу якої спір непідсудний за загальними диспозитивними нормами про підсудність стає підсудним.

Режим найбільшого сприяння означає, що будь-яка перевага, сприяння, привілей чи імунітет, які надаються стосовно будь-якого товару, що походить з будь-якої держави, повинні негайно й безумовно надаватися аналогічному товару, який походить з території держав - членів СОТ або держав, з якими укладено двосторонні чи регіональні угоди щодо режиму найбільшого сприяння.

Репудіація (*repudiatio*, лат. - відмова) - у зарубіжному сімейному праві розлучення на підставі заяви чоловіка.

Реторсії - правомірні обмежувальні заходи, що вживаються державою у відповідь на аналогічні заходи іншої держави.

Розщеплення колізійної норми - поширене в міжнародному приватному праві явище, коли правовідносини в цілому підпорядковуються одному правопорядку, а окремі питання - іншому.

Транснаціональна корпорація (ТНК) - особливий вид корпорації, що істотну частину своєї господарської діяльності здійснює на світовому ринку завдяки власним закордонним філіям та дочірнім підприємствам.

Трудова міграція - переміщення працездатної особи на територію держави, громадянином якої вона не є та в якій постійно не проживає, з метою зайняття оплачуваною трудовою діяльністю.

Уніфікація законодавства (від лат. *unus* - один і *facio* - роблю) у міжнародному приватному праві встановлення шляхом угод між державами однакових за змістом цивільно-правових норм, що регулюють певну галузь правовідносин.

Чартер - договір фрахтування на перевезення морським і річковим транспортом вантажів, відповідно до якого перевізник (фрахтовик) зобов'язується за умови надання всього судна, його частини або визначених вантажних приміщень доставити вантаж у порт призначення та передати особі,

уповноваженій на одержання вантажу, а відправник (фрахтувальник) -

заплатити за перевезення вантажу встановлену плату (фрахт).

Основні латинські терміни та вирази

Abandono - відмова

Cautio judicatum solvi - забезпечення сплати судових видатків

Civis Romanus - громадянин Рима

Comitas gentium - міжнародна ввічливість

Corpus juris civilis - Кодекс Юстиніана

Forum arresti - суд місця арешту /опису майна

Forum contractus - суд місця укладання договору

Forum delicti - суд місця вчинення делікту

Forum legis - суд, зазначений у законі

Forum regit processum - процесуальне право підпорядковується закону суду

Fraus omnia corrumpit - обхід закону породжує недійсність акта в цілому

Hostis - ворог, іноземець

Immunitas - звільнення від обов'язків, пільга

Jus civile - цивільне право

Jus gentium - право народів

Lex arbitri - закон, обраний арбітрами

Lex causae - закон, що регулює сутність правовідносин

Lex domicilii - закон місця проживання особи

Lex fori - закон місця розгляду справи

Lex Idci actus - закон місця здійснення акту

Lex Idci celebratidnis - закон місця укладання шлюбу

Lex loci contractus - закон місця укладання договору

Lex Idci delicti commissi - закон місця вчинення правопорушення

Lex loci laboris - закон місця виконання роботи

Lex Idci solutidnis - закон місця платежу або виконання зобов'язання

Lex patriae - закон громадянства особи

Lex personalis - особистий закон фізичної особи

Lex rei sitae - закон місцезнаходження майна

Lex societatis - особистий закон юридичної особи

Lex voluntatis - закон, обраний сторонами

Peregrinus - іноземний, чужий

Perpetuatio fori - принцип неприпустимості змінення підсудност

8. Список нормативно-правових актів та літератури

Нормативно-правові акти

1. Будапештська конвенція про договір перевезення вантажів внутрішніми водними шляхами (КПВВ) : ООН; Конвенція, Міжнародний договір від 26.06.2001 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_998#Text.

2. Віденська конвенція про консульські зносини : Конвенція, Міжнародний документ від 24.04.1963 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU63K02R>.
3. Гаазькі принципи вибору права у міжнародних комерційних контрактах : Гаазька конференція з міжнародного приватного права; Принципи від 2015 р. URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/instruments/law-choice-principles/>.
4. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947) : Бельгія, Канада, Австрія [...]; Угода, Міжнародний документ від 30.09.1947 р. // URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_264#Text.
5. Генеральна угода про тарифи і торгівлю 1994 року : СОТ; Угода, Міжнародний документ, Домовленість від 15.04.1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_003#Text.
6. Генеральна угода про торгівлю послугами : СОТ; Угода, Міжнародний документ від 15.04.1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_017#Text.
7. Віденська конвенція про право міжнародних договорів : Конвенція, Міжнародний документ від 23.05.1969 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU69K01>.
8. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів : ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 23.08.1978 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_185#Text.
9. Всесвітня конвенція про авторське право : Юнеско; Конвенція, Міжнародний документ, Декларація від 06.09.1952 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_052#Text.
10. Декларація про державний суверенітет України : Верховна Рада УРСР; Декларація від 16.07.1990 р. № 55-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>.
11. Договір про заснування Європейської Спільноти (Договір про заснування Європейського економічного співтовариства) : ЄЕС, ЄС; Договір, Перелік, Міжнародний документ від 25.03.1957 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text.
12. Договір про заснування Енергетичного Співтовариства : ЄС, Албанія, Болгарія [...]; Договір, Міжнародний документ від 25.10.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_926#Text.
13. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж : Конвенція, Міжнародний документ від 21.04.1961 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU61K07U?an=2>.
14. Європейська конвенція про громадянство : Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ, Доповідь від 06.11.1997 р. № ETS N 166. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_004#Text.
15. Європейська конвенція про імунітет держав (ETS №74) : Конвенція, Міжнародний документ від 16.05.1972 р. – URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU72014>.
16. Європейська конвенція про усиновлення дітей (переглянута) : Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 27.11.2008 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a17#Text.
17. Загальна декларація прав людини : ООН; Декларація, Міжнародний

- договір від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
18. Кодекс законів про працю України : Кодекс України, Закон, Кодекс від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
19. Кодекс торговельного мореплавства України : Кодекс України, Закон, Кодекс від 23.05.1995 № 176/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
20. Конституція України : Верховна Рада України; Конституція України, Конституція, Закон від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
21. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року : ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 11.04.1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text.
22. Конвенція про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах : Гаазька конференція з МПП; Конвенція, Міжнародний документ від 02.07.2019 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973_001-19#Text.
23. Конвенція про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах : Гаазька конференція з МПП; Конвенція, Міжнародний документ від 15.11.1965 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_890#Text.
24. Конвенція про отримання за кордоном доказів у цивільних або комерційних справах : Австрія, Бельгія, Іспанія [...]; Конвенція, Міжнародний документ від 18.03.1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_922#Text.
25. Конвенція про статус апатридів : ООН; Конвенція, Зразок, Міжнародний документ від 28.09.1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_232#Text.
26. Конвенція про колізії законів, які стосуються форми заповітів : ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 05.10.1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_424#Text.
27. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року : ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 11.04.1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text.
28. Конвенція ООН про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів» 1974 року : ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 14.06.1974 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_002#Text.
29. Конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень: від 28.05.1999 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_594#Text.
30. Конвенція ООН про юрисдикційні імунітети держав та їх власності : Конвенція, Міжнародний документ від 02.12.2004 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU04277>.
31. Конвенція ООН про морське перевезення вантажів 1978 року (Гамбурзькі правила) : ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 31.03.1978 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU78K02U>.
32. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944 р.: 7 грудня 1944 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038#Text.

33. Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (КДПВ) : ООН; Конвенція, Міжнародний документ, Протокол від 19.05.1956 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_234#Text.
34. Конвенція про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) згідно з текстом Протоколу змін 9 червня 1999 року : Австрія, Бельгія, Данія [...]; Конвенція, Заява, Договір [...] від 09.05.1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_291#Text.
35. Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення пасажирів і багажу (КАПП) : ООН; Конвенція, Міжнародний договір від 01.03.1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_845#Text.
36. Конвенція про статус біженців : ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 28.07.1951 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text.
37. Конвенція про статус апатридів : ООН; Конвенція, Зразок, Міжнародний документ від 28.09.1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_232#Text.
38. Конвенція про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей : Гаазька конференція з МПП; Конвенція, Міжнародний документ від 19.10.1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973_002#Text.
39. Конвенція про запровадження системи реєстрації заповітів : Рада Європи; Конвенція, Перелік, Міжнародний документ від 16.05.1972 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_678#Text.
40. Конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень : ІКАО; Конвенція, Міжнародний документ від 28.05.1999 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_594#Text.
41. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944 р. : ІКАО; Конвенція, Поправки, Міжнародний документ від 07.12.1944 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038#Text.
42. Конвенція УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг : УНІДРУА; Конвенція, Міжнародний документ від 28.05.1988 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_263#Text.
43. Конвенція УНІДРУА про міжнародний факторинг (Оттава, 28 травня 1988 року) : УНІДРУА; Конвенція, Міжнародний документ від 28.05.1988 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_210#Text.
44. Міжнародна конвенція про уніфікацію деяких правил про коносамент : Конвенція, Міжнародний договір від 25.08.1924 р. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/mu24k01u?ed=1924_08_25.
45. Митний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 13.03.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
46. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>.
47. Про громадянство України : Закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>.
48. Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України; Програма, Перелік від

- 18.03.2004 № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>.
49. Про закордонних українців : Закон України від 04.03.2004 № 1582-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1582-15#Text>.
50. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.
51. Про імміграцію : Закон України від 07.06.2001 р. № 2491-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text>.
52. Про Консульський статут України : Указ Президента України; Статут від 02.04.1994 р. № 127/94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/94#Text>.
53. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>.
54. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>.
55. Про міжнародний комерційний арбітраж : Закон України; Положення від 24.02.1994 № 4002-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>.
56. Про порядок здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, пов'язаних із відшкодуванням шкоди, завданої внаслідок міжнародного збройного конфлікту на території України : Указ Президента України; Порядок від 25.06.2002 р. № 581/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/581/2002#Text>.
57. Про правонаступництво України : Закон України від 12.09.1991 р. № 1543-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1543-12#Text>.
58. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22.09.2011 р. № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>.
59. Про практику розгляду судами цивільних справ з іноземним елементом : Вищий спеціалізований суд; Лист від 16.05.2013 р. № 24-754/0/4-13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v-754740-13#Text>.
60. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні : Закон України від 11.12.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15#Text>.
61. Принципи Європейського контрактного права : Комісією з європейського контрактного права; Принципи від 1998 р. URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/pecl/>.
62. Принципи міжнародних комерційних договорів : Принципи УНІДРУА, UNIDROIT від 01.01.1994 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mu94386?an=2>.
63. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2017/2394 від 12 грудня 2017 року про співпрацю між національними органами, відповідальними за виконання законів про захист прав споживачів, та про скасування Регламенту (ЄС) № 2006/2004 : Європейський Союз; Регламент, Міжнародний документ, Перелік від 12.12.2017 р. № 2017/2394. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_035-17#Text.
64. Сімейний кодекс України : Кодекс України; Кодекс, Закон від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
65. Статут Гаазької конференції з міжнародного приватного права : австрія,

Бельгія, Данія [...]; Статут, Міжнародний документ від 31.10.1951 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_401#Text.

66. Типовий закон ЮНСІТРАЛ щодо міжнародного торговельного арбітражу : ЮНСІТРАЛ; Багатостороння угода від 30.05.1997 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU97397>.

67. Угода про розвиток мультимодальних перевезень ТРАСЕКА : Азербайджан, Вірменія, Болгарія [...]; Угода, Міжнародний документ, Застереження [...] від 16.06.2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417_001-09#Text.

68. Угода про міжнародне залізничне вантажне сполучення (УМВС) : Угода, Міжнародний документ від 01.11.1951 р. URL: https://ips.ligazakon.net/document/mu51001u?ed=1951_11_01.

69. Цивільний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

70. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 18.03.2004 р. № 1618- IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.

71. Regulation (EC) No 593/2008 of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 on the law applicable to contractual obligations (Rome I)// Official Journal of the European Union. 177. 04.07.2008. P. 6–16. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32008R0593&qid=1673966994636#d1e538-6-1>.

72. Regulation (EC) No. 864/2007 of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 on the law applicable to non-contractual obligations (Rome II). Official Journal of the European Union. 2007. Vol. 50. P. 40–49. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32007R0864#d1e447-40-1>.

73. United Nations Conference on a Convention on International Multimodal Transport URL: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1980/05/19800524%2006-13%20PM/Ch_XI_E_1.pdf.

Основна література

1. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2021.– ISBN 978-966-937-048-8 Т. 13: Міжнародне приватне право / редкол. А.С. Довгерт (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – 864 с.

2. Міжнародне приватне право: підручник / [Є.М. Білоусов, І.М. Жуков, В.В. Комаров, І.В. Яковюк та ін.] ; за ред. Є.М. Білоусова, І.В. Яковюка. – Харків: Право, 2020. – 408 с.

3. Міжнародне приватне право. Загальна частина: підручник / за ред. А. С. Довгерта і В. І. Кисіля. – К.: Алерта, 2012. – 376 с. https://pidru4niki.com/1999040547987/pravo/mizhнародne_privatne_pravo

4. Міжнародне приватне право. Особлива частина: підручник / за ред. А. С. Довгерта і В. І. Кисіля. – К.: Алерта, 2013. – 582 с. https://pidru4niki.com/1584072056767/pravo/mizhнародne_privatne_pravo_osobлива_chas_tina

5. Міжнародне приватне право. Науково-практичний коментар Закону / За

ред. доктора юридичних наук, проф. А. Довгерта. — Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. — 352 с.

6. Міжнародне приватне право: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. проф. В.П. Жушмана та доц. І.А. Шуміло. — Х. : Право, 2012. http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/213/1/I_Priv_Pravo.pdf

7. Міжнародне приватне право: Навч. посібник / За ред. В.М. Гайворонського, В.П. Жушмана. - К., Юрінком Інтер, 2005. - 368 с.

8. Степанюк А.А. Міжнародне приватне право: Підручник. – Харків: Вид-во «Кроссруд», 2008. – 696 с.

9. Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Міжнародне приватне право: підручник. Вид. 8-ме, переробл. і допов. К.: Алерта, 2021. – 524 с.

Додаткова література

10. Балдинюк В. В. Сучасні підходи до вирішення колізій (віднайдення найбільш тісного зв'язку) з огляду на проблему зворотнього відсилання в міжнародному приватному праві <URL://journals.iir.kiev.ua/index.php/pravo/article/view/4092/3731>.

11. Волкова А. В. Генеза міжнародних перевезень вантажів автомобільним транспортом. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2013. №3. С. 90-96.

12. Даниленко Д. В. Уніфікація колізійних норм про перевезення морем пасажирів та їх багажу в міжнародному приватному праві. Харків, Фенікс. 2020. 216 с.

13. Довгерт А. С. Доктрина міжнародного приватного права в Україні на зламі століть. *Право України*. 2020. № 6. С. 13-40.

14. Калакура В.Я. Міжнародне сімейне право: принципи та особливості колізійного і уніфікаційного регулювання: монографія. Київ. Алерта, 2017. 433 с.

15. Кисіль, В. І. Засоби вирішення специфічних колізій у міжнародному приватному праві. <URL://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/view/438/403>.

16. Корнева П. М. Тимчасове обмеження патентних прав в контексті примусового ліцензування лікарських засобів: національний та зарубіжний досвід. *Підприємництво, господарство і право*. 2022. №1 (311). С. 112-120. URL: <http://pgr-journal.kiev.Ua/archive/2022/1/17.pdf>

17. Корнева П. М. Право громадян України на медичну допомогу за кордоном в розрізі міжнародного приватного права: сучасний стан. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С 115-117. URL: http://lsej.org.ua/6_2022/27.pdf

18. Корнева П. М. Правові та соціальні гарантії громадян України в аспекті міжнародного приватного права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №7. С 129-131. URL: http://lsej.org.ua/7_2022/27.pdf

19. Корнева П.М. Медичний туризм в Україні в аспекті міжнародного приватного права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №7 - http://www.lsej.org.ua/7_2021/21.pdf

20. Корнева П.М. Колізійне регулювання відносин у сфері медичного туризму: досвід країн Європейського Союзу. Науковий вісник Ужгородського Національного університету. Серія: Право. 2021. №65. С. 364-369.
21. Косінова Д. С., Івчук К. І., Чернявський О. В. Правовий аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку законодавства ЄС та України у сфері кібербезпеки // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки". – 2021. – 4. <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-4-7119>
22. Лук'янов Д. В., Шуміло І. А., Лукань М. О. Колізійне регулювання транскордонного спадкування авторських прав. Вісник Національної академії правових наук України. 2020. Т. 27, № 2. С. 49-63.
23. Лук'янов Д.В., Шуміло І.А. Спадкування авторських прав: колізійний аспект. Спадкове право: крізь призму судової практики: монографія /за заг. ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків, 2022. С. 424-439.
24. Матвєєва А. В. Транспортний коридор: правова природа, зміст, види та учасники (комплексне дослідження): монографія. Харків: Видавництво «ФІНН». 2011. 208 с.
25. Матвєєва А. В. Актуальні трансформаційні процеси у міжнародному приватному праві. Актуальні проблеми права: теорія і практика, 2022. №43. С. 64-72.
26. Панченко В. В. Транскордонні банкрутства в Україні: організаційно-правові питання / Панченко В. В. // Електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ Ужгородського національного університету «Аналітично-порівняльне правознавство», № 3, 2022. – С. 56-60. URL: http://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/08/APP-3_2022_FINAL.pdf.
27. Панченко В. В. Організаційно-правові аспекти розгляду справ про транскордонні банкрутства з множинними провадженнями / Панченко В. В. // Науковий вісник. УжНУ. Серія "Право", № 72 (4), 2022. С. 150-154. URL: <http://visnyk-juris-uzhnu.com/>.
28. Перестюк Наталія. Правова кваліфікація у міжнародному приватному праві: удосконалення теоретичних і практичних підходів в Україні. *Право України*. 2020. № 6. С. 54-81.
29. Рудяга, Ірина Миколаївна. Господарсько-правове забезпечення функціонування залізничного транспорту України в умовах реформування: монографія. Харків. Юрайт, 2017. 196 с.
30. Ребриш Б. Ю. Проблеми правової кваліфікації поняття недобросовісної конкуренції відповідно до міжнародних договорів України //Наука онлайн: Международный научный электронный журнал. – 2019. – № 11. - <https://nauka-online.com/wp-content/uploads/2019/11/Rebrish.pdf>
31. Ребриш Б. Ю. Колізійно-правове регулювання у сфері транскордонної недобросовісної конкуренції: європейська теорія та законодавча практика в Україні / Б. Ребриш // Право України: юридичний журнал. – 2020. – № 6. – С. 147– 165.
32. Ребриш Б. Ю. Скасування заходів забезпечення позову у справах про визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу / Б. Ю. Ребриш // Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал». – 2020. – № 7. – С. 142-145.

33. Семенов І. В. Застосування матеріального права декількох країн і концепція *deresage*. *Право України*. 2016. № 5. С. 78-81.
34. Міжнародне приватне право: теоретичні аспекти правового регулювання / А. А. Степанюк; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. Х. : Майдан, 2005. – 200 с.
35. Чевичалова Ж., Ковтун В. Гармонізація законодавства України та законодавства Європейського Союзу у сфері протидії легалізації доходів, отриманих внаслідок незаконної діяльності. *Law. State. Technology* Випуск 1 за 2022 рік. С. 136-143.
36. Чевичалова Ж. В. Сурогатне материнство у міжнародному приватно-правовому і публічно-правовому аспектах // *Теорія і практика правознавства* Том 2 (№ 20) 2021. С. 98-119.
37. Чевичалова Ж. В. Свобода думки, совісті і релігії в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Окремі аспекти // *Теорія і практика правознавства* Том 2 (№ 18) 2020.
38. Черняк Ю.В. Уніфікація норм міжнародного цивільного процесу з розгляду сімейних спорів: Монографія. – К.: Алерта, 2018. – 388 с.
39. Черняк Ю.В. Інститут підсудності в міжнародному приватному праві країн Європейського Союзу та України: Монографія. – К.: Прецедент, 2008. – 187 с.
40. Цірат Г. В. Уніфікація норм міжнародного приватного повітряного права: монографія. Харків: Право. 2018. 472 с.
41. Цірат Г. Юрисдикція спорів між пасажиром та авіаперевізником і застосовне право. *Юридична газета*. 2018. № 27/28 (3 липня). С. 34-35.
42. Шуміло І. А., Литвиненко Д. О. Договірне спадкування в міжнародному приватному праві. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Юридичні науки". 2020. № 11. URL: <https://doi.org/10.29313/2520-2308-2020-11-6437>
43. Шуміло І. А., Ковпик О. Ф. Правові та етичні проблеми транскордонного сурогатного материнства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 8. С. 182-186.
44. Шуміло І., Овчаренко В., Філіпченко К. Правова природа смартконтрактів та проблемні питання вибору права. *Expert: Paradigm of Law and Public Administration*. 2021. Т. 18, вып. 6. С. 188-196.
45. Шуміло І.А., Бабійчук В.С. (2020). Інтернет речей: напрями модернізації законодавства. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 6 (12). 159-166. URL: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-6\(12\)](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-6(12))
46. Шуміло І.А. Міжнародна система захисту прав людини: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. – К. - «ФОП Голембовська О.О.», 2018. – 168 с.
47. Шуміло І.А. Генеральна угода з торгівлі послугами та її вплив на системи вищої освіти країн – членів СОТ /*Порівняльно-аналітичне право* № 5. – 2019 – С. 163-167.
48. Шуміло І.А. Право на вищу освіту як основоположне право людини / *Revista Națională de Drept. Universitatea de Stat din Moldova.*- № 3-10. – 2019 – С. 70-73.
49. Шуміло І. А., Сулейманов Р. А. Нова концепція транскордонного переміщення компаній у законодавстві ЄС. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 3. С. 372-377. DOI: DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-3/94>.

50. Шуміло І. А., Кузь А. П. Колізійні аспекти перенесення місцезнаходження (редоміціляції) юридичних осіб. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 10. С. 99-102. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-3/23>.
51. Шуміло І. А., Близнюк М. Л. Напрямки вдосконалення правового регулювання сурогатного материнства в Україні. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Юридичні науки". 2021. № 11. <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-11-7677>.
52. Шуміло І. А., Костін М. І., Шаповал А. О. Проблема застосування права невизнаних держав у міжнародному приватному праві. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Юридичні науки". 2021. № 11. <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-11-7653>.
53. Allsop J. Comity and unity in maritime law / James Allsop. *CMI Yearbook*. 2016. P. 163–177. URL: https://comitemaritime.org/wp-content/uploads/2018/05/CMI_YEARBOOK_2016-1.pdf.
54. Bululukov O., Shumilo I. A., Marushev A. D., Kubariiev I. V. (2021). The Concept and Forms of Assessing the Quality of Higher Education. *DIXI*. Vol. 23 No. 1. P.1-11.
55. D. V. Lukianov, T. Hoffmann, I. A. Shumilo Prospects for recodification of private international law in Ukraine: Do conflict-of-laws rules require a new haven? *Вісник Національної академії правових наук України*. 2021. Т. 28. № 2. С. 198-210.
56. Lukianov D.V., Shumilo I.A., & Lukan M.O. (2020). Conflict of law regulation in cross-border copyright inheritance. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 27(2), 49-66.
57. Kovtun V, Chevychalova Zh. On the issue of the use of legal measures by Ukraine on combating the legalisation (laundering) of the illegal proceeds. *Європейські перспективи*. 2022. С.
58. Lukianov D., Shumilo I., Lukan M. Conflict of law regulation in cross-border copyright inheritance. *Yearbook of Ukrainian law : Coll. of scientific papers*. – Kharkiv : Law, 2021. № 13. 273-288.
59. Matvieieva, A., Zakharov, V., Ostapenko, O., Yerofyeyenko, L., Perunova, O. (2022). Legal Regulation of the Transport and Logistics System. In: Nechyporuk, M., Pavlikov, V., Kritskiy, D. (eds) *Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering - 2021. ICTM 2021. Lecture Notes in Networks and Systems*, vol 367. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-94259-5_65 ICTM 2021: *Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering*. 2021. Pp. 849–863.
60. Matvieieva A., Sushch O. Modern problems of international private law. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С. 132-134. http://lsej.org.ua/7_2022/28.pdf.
61. Matvieieva A. V., Yerofyeyenko L. V. The role and importance of the functions of economic procedural law. *Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць*, Випуск 93. 2022, С. 30-37- Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27334>.
62. Nischymna S., Shkliar S., Nesterovych V., Shumilo I. Deofshorization as an Instrument of Financial Security of the State: Legal Aspect. *Journal of Security and*

Sustainability Issues Volume 10 Number 2 (December, (online) 2020)
[http://doi.org/10.9770/jssi.2020.10.2\(11\)](http://doi.org/10.9770/jssi.2020.10.2(11))

63. Panchenko V. International aspects of the legal adjusting of sphere of transfrontal bankruptcies. Modern aspects of science: 22- th volume of the international collective monograph. Gzech Republic, 2022. - P. 369 - 380.

64. Panchenko V. Questions of legal definiteness of category is a "center of basic interests" in matters about transfrontal bankruptcies. Polish journal of science, № 53 (2022). - P. 58 - 61. DOI: 10.5281/zenodo.6997341.

65. Panchenko V, Kornieva P, Cherevatenko I 'Procedural Law Role in the International Commercial Arbitration: Some Remarks' 2022 4(16) Access to Justice in Eastern Europe 187-200. <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.4-n000437>

66. Polatay V., Ovcharenko A., Bondarenko I., Gavkalova N. Crypto Currencies In The System Of International Private Monetary Law. Some Issues Of Virtual Assets Taxation And Accounting In Ukraine// Revista Espasios. -Vol.40. -2019. - P. 33

67. Rebrysh B., Maskayeva N. International Universal Unification of the Conflict-of-Law Regulation of Cross-Border Unfair Competition. Russian Law Journal. 2019; 7(2):101-127. <https://doi.org/10.17589/2309-8678-2019-7-2-101-127>

68. Fedorenko, V.; Filipenko, N.; Shumilo, I.; Nesterovych, V.; Nischymna, S. 2021. Entrepreneurial activity of the IT sector in the conditions of the COVID-19 pandemic and in the post-quarantine period, Entrepreneurship and Sustainability Issues 8(4): 697-712. [https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.4\(43\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.4(43)).

69. Tatsii, V.Ya.a , Bilousov, Y.M.b , Kosinova, D.S.b Economic sovereignty and economic security of Ukraine (Interrelation and mutual understanding) in the context of their doctrinal and legal support(2021) Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, 28 (3), pp. 209-223. DOI: 10.37635/jnalsu.28(3).2021.209-223.

70. Chevychalova Zh. Conflict issues of legal regulation of surrogacy in private international law. Law and innovative society. 2021. № 2 (17). P. 30-36.

71. Shumilo I.A. A Marriage Contract as a regulator of non-property refashions: a comparison of European and Ukrainian legislations. Ad Alta- Journal of interdisciplinary researches. 2022. Volume 12, issue 02.

72. Shumilo, I., Zhuravlova, Z., Hasparian, S., & Franchuk, V. (2021). Addressing the experience of intellectual property right legal support and it's necessity of recognition in Ukraine. Revista do Curso de Direito do UNIFOR, 12(1), 190-205. <https://periodicos.uniformg.edu.br:21011/ojs/index.php/cursodireitouniformg/article/view/1442>.

9. Интернет-ресурси

Интернет-ресурси з питань міжнародного приватного права

1. Глосарій з міжнародного приватного права: URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/mod/glossary/view.php?id=6482>.

2. Інститут порівняльного та міжнародного приватного права ім. Макса Планка (Max Planck Institute for Comparative and International Private Law) – www.mpipriv.de

3. Законодавство Європейського Союзу: <https://eur-lex.europa.eu/>
4. Огляд новин міжнародного приватного права (News and Views in Private International Law) – <http://conflictoflaws.net/>
5. Researching Private International Law (University of California, Berkeley) – <http://www.law.berkeley.edu/library/classes/iflr/pil.html>.
6. Центр українсько-європейського наукового співробітництва - <https://cuesc.org.ua/>
7. Міжнародна торгова палата (International Chamber of Commerce) (ICC): <https://iccwbo.org/>
8. Glossary of Conflict of Laws (McGill Law Faculty, Prof. William Tetley) – http://www.mcgill.ca/maritimelaw/glossaries/conflictlaws/#Batiffol_Lagarde.
9. Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (UNCITRAL) – www.uncitral.org
10. Міжнародний інститут уніфікації приватного права (International Institute for the Unification of Private Law) – www.unidroit.org
11. Гаазька конференція з міжнародного приватного права (Hague Conference on Private International Law) – www.hcch.net
12. База даних транснаціонального права Кельнського університету, Німеччина: <http://www.trans-lex.org>

Інтернет-ресурси з навчально-методичного забезпечення

Портал НЕІК – навчальний електронний інформаційний комплекс з курсу: Міжнародне приватне право – <https://neik.nlu.edu.ua/>

Портал АСУ – <https://acsnew.nlu.edu.ua/>

СЕНМК – Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри права Міжнародного приватного права та порівняльного правознавства. URL:

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=220:mizhnarodne-pryvatne-pravo&Itemid=151

10. Питання до іспиту з дисципліни «Міжнародне приватне право»

1. Предмет міжнародного приватного права.
2. Колізійно-правовий метод регулювання.
3. Матеріально-правовий метод регулювання.
4. Система міжнародного приватного права як галузі права та навчальної дисципліни.
5. Співвідношення міжнародного приватного права з іншими галузями національного права та міжнародним правом.
6. Розвиток науки міжнародного приватного права у країнах Європи.
7. Поняття та види джерел міжнародного приватного права.
8. Міжнародні договори як джерела міжнародного приватного права.
9. Багатосторонні та двосторонні договори про надання правової допомоги.
10. Внутрішнє (національне) законодавство як джерело міжнародного

приватного права.

11. Значення кодифікації норм внутрішнього права в галузі міжнародного приватного права, її види.

12. Сфера застосування та структура Закону України «Про міжнародне приватне право».

13. Правовий звичай як джерело міжнародного приватного права.

14. Значення судової та арбітражної практики і доктрини у регулюванні відносин МПП.

15. Концепція *lex mercatoria*, її вплив на судову та арбітражну практику.

16. Поняття та види уніфікації та гармонізації норм міжнародного приватного права.

17. Поняття та структура колізійної норми.

18. Застосування права держав із множинністю правових систем.

19. Загальна класифікація колізійних норм.

20. Основні формули прикріплення. «Жорсткі» та «гнучкі» колізійні прив'язки

21. Автономія волі сторін.

22. Конфлікт кваліфікацій. Вирішення проблеми конфлікту кваліфікацій в національній доктрині міжнародного приватного права.

23. Поняття зворотного відсилання та відсилання до права третьої країни.

24. Інституту «обходу закону» в міжнародного приватного права.

25. Правила встановлення змісту норм іноземного права відповідно до Закону України «Про міжнародне приватне право».

26. Інститут застереження про публічний порядок в міжнародному приватному праві.

27. Імперативні норми закону суду та закону третьої держави.

28. Взаємність і реторсії.

29. Поняття особистого закону фізичної особи та сфера його дії.

30. Колізійні аспекти подвійного громадянства та безгромадянства фізичних осіб.

31. Особливості правового статусу іммігрантів, біженців та осіб, яким надано політичний притулок в міжнародного приватного права.

32. Особливості визнання іноземця обмежено дієздатним та недієздатним.

33. Колізійні аспекти опіки та піклування.

34. Оголошення іноземця безвісно відсутнім чи померлим, та його наслідки в Україні і за кордоном.

35. Поняття особистого закону юридичної особи, сфера його дії.

36. Критерії визначення особистого закону юридичної особи.

37. Організаційно-правові форми діяльності іноземних юридичних осіб в Україні. Представництва та філії.

38. Основні проблеми правового статусу транснаціональних корпорацій в міжнародному приватному праві.

39. Проблеми пов'язані з правовим регулюванням господарської діяльності компаній, розташованих в офшорних зонах.

40. Міжнародні юридичні особи.

41. Особливості правового положення держави в міжнародному приватному праві.
42. Поняття «іmunітет держави» в міжнародному приватному праві. Теорії абсолютного, функціонального та обмеженого іmunітету, їх вплив на формування національного законодавства про іmunітет іноземних держав.
43. Види іmunітету держав в міжнародному приватному праві.
44. Міжнародні договори щодо іmunітету держав. Норми про іmunітет іноземної держави в законодавстві України.
45. Колізійні питання права власності.
46. Колізійні питання права власності та інших речових права на рухоме майно та майно, що перебуває в дорозі.
47. Правове регулювання іноземних інвестицій в міжнародному приватному праві. Гарантії майнових прав іноземних інвесторів в угодах СОТ.
48. Правове положення власності України за кордоном.
49. Територіальний характер інтелектуальної власності та особливості її регулювання в міжнародному приватному праві.
50. Стокгольмська конвенція Всесвітньої організації інтелектуальної власності 1967 року.
51. Міжнародно-правова охорона авторських прав.
52. Особливості міжнародно-правової охорони прав промислової власності.
53. Загальна характеристика Угоди СОТ щодо торговельних аспектів прав інтелектуальної власності.
54. Колізійне регулювання форми правочину в міжнародному приватному праві.
55. Колізійне регулювання змісту договору в міжнародному приватному праві.
56. Сфера дії права, що застосовується до договору в міжнародному приватному праві.
57. Уніфікація правового регулювання в галузі міжнародних комерційних угод. Віденська конвенція ООН «Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів».
58. Право, що застосовується до договору споживання.
59. Міжнародні транспортні організації та їх роль в уніфікації законодавства про міжнародні перевезення.
60. Міжнародні морські перевезення. Конвенція ООН про морське перевезення вантажів 1978 р
61. Міжнародні залізничні перевезення. Угода про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) 1980р.
62. Міжнародні автомобільні перевезення. Конвенція про договори міжнародного дорожнього перевезення вантажів (КДПВ) 1956 р.
63. Міжнародні повітряні перевезення. Монреальська конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 28. 05. 1999.
64. Міжнародні річкові перевезення. Будапештська конвенція про договір перевезення вантажів внутрішніми водними шляхами від 22 червня 2001 р.
65. Міжнародні змішані перевезення. Конвенція ООН про міжнародні

змішані перевезення вантажів від 24. 05. 1980 р.

66. Види позадоговірних зобов'язань, ускладнених «іноземним елементом» та колізійні підходи до їх регулювання. Сфера дії права, що підлягає застосуванню до зобов'язань, які виникли внаслідок завдання шкоди.

67. Право, що застосовується до відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

68. Роль міжнародних угод в колізійно-правовому регулюванні зобов'язань із завдання шкоди.

69. Представництво, довіреність та позовна давність в міжнародному приватному праві.

70. Колізійне регулювання міжнародних трудових відносин.

71. Міжнародно-правове регулювання праці. Роль конвенцій Міжнародної організації праці (МОП).

72. Працевлаштування іноземців в Україні.

73. Трудові права українських громадян за кордоном

74. Особливості правового регулювання шлюбно-сімейних відносин у праві різних держав.

75. Колізійне регулювання укладання шлюбу в міжнародному приватному праві.

76. Колізійне регулювання правових наслідків шлюбу. Форма вибору права до правових наслідків шлюбу.

77. Майнові відносини подружжя в міжнародному приватному праві

78. Міжнародне усиновлення та його наслідки. Функції консульських установ України за кордоном в галузі усиновлення та опіки й піклування.

79. Аліментні зобов'язання в міжнародному приватному праві.

80. Основні колізії у спадкуванні у міжнародному приватному праві.

81. Колізійні норми спадкового права в законодавстві України.

82. Міжнародно-правове регулювання спадкових відносин.

83. Спадкові права українських громадян за кордоном. Роль консульських установ України за кордоном у сфері захисту спадкових прав громадян України.

84. Правовий режим відумерлої спадщини у міжнародному приватному праві.

85. Процесуальна правоздатність і дієздатність іноземних осіб в Україні.

86. Судовий імунітет та його види. Джерела регулювання імунітету в трансграничних відносинах. Конвенція ООН про юрисдикційні імунітети держав та їх власності.

87. Участь України в міжнародних договорах щодо підсудності справ з «іноземним елементом». Міжнародна підсудність в праві України та в праві зарубіжних країн.

88. Визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні.

89. Вручення судових документів за кордоном. Джерела регулювання та основні способи транскордонної доставки судових документів. Колізійні проблеми отримання доказів за кордоном.

90. Міжнародне приватне право в діяльності міжнародного комерційного арбітражу.

«МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»

для студентів заочної форми навчання

освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»

галузь знань 08 «Право»

спеціальність 081 «Право» спеціальність 293 «Міжнародне право»

*Укладачі: Корнева П.М., Косінова Д.С., Матвєєва А.В., Панченко В.В.,
Чевичалова Ж.В., Шуміло І.А.*

Відповідальний за випуск: к.ю.н., старший науковий співробітник Матвєєва А.В.